

Univers Pedagogic

pro

23 (1000),
11 iunie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

NOUĂ PREMIANȚI AI OLIMPIADELOR TREC PRIN BAC CU O SINGURĂ PROBĂ

Sesiunea de Bacalaureat din acest an aduce în prim-plan nouă absolvenți care au reușit să transforme performanțele obținute pe parcursul liceului într-un avantaj concret la examenul maturității. Grație rezultatelor remarcabile înregistrate la olimpiade republicane și certificărilor internaționale în domeniul limbilor străine și al informaticii, aceștia au primit note de „10” din oficiu la majoritatea probelor și susțin în această sesiune o singură probă de examen.

permis echivalarea mai multor probe de examen. În aceeași categorie se înscriu și Alin Popescu, Alexandru Bordei, Darius Graur și Robert Barbuța, elevi la Liceul Teoretic „Orizont” din Durlești, municipiul Chișinău, care s-au remarcat prin rezultate de excepție la olimpiade internaționale și au obținut certificări ce le-au permis echivalarea mai multor probe de examen.

Performanțe similare au fost înregistrate de Toma Gînga, elev al IPLT „Spiru Haret” din Chișinău, laureat al Olimpiadei Republicane de Matematică, precum și de Victoria Rațoi, elevă a Liceului Teoretic „Ion Creangă” din Chișinău, premiantă la Olimpiada Republicană de Limba și literatură română. Prin

rezultatele lor, cei patru se numără printre cei mai performanți absolvenți ai promoției 2026.

Datele Ministerului Educației și Cercetării arată că numărul elevilor care beneficiază de echivalarea unor probe este semnificativ mai mare. Astfel, 28 de absolvenți au obținut câte trei note de „10” acordate din oficiu, iar 999 de candidați au beneficiat de echivalarea a două probe de examen.

Totodată, 3.791 de elevi au primit nota maximă la limba străină, 1.136 - la informatică, iar 115 - la proba de limba și literatură română pentru aolingvi. Aceste rezultate reflectă nivelul înalt de pregătire al elevilor, importanța participării la competițiile școlare și a certificărilor internaționale, care contribuie la recunoașterea performanței și la valorificarea competențelor dobândite pe parcursul anilor de studiu.

O MIE DE NUMERE CARE SPUN POVEȘTEA UNEI COMUNITĂȚI EDUCAȚIONALE

Redacția săptămânalului „Univers Pedagogic pro” anunță cu deosebită satisfacție apariția celui de-al 1000-lea număr tipărit, un moment cu profundă încărcătură simbolică și profesională, care confirmă continuitatea unui demers editorial dedicat educației, cercetării și dialogului academic. De-a lungul anilor, publicația noastră a devenit un spațiu viu de întâlnire a ideilor, un liant între cadre didactice, cercetători, studenți și parteneri instituționali.

unei nevoi reale de informare și reflecție.

Mulțumim partenerilor instituționali și educaționali pentru deschidere, sprijin și colaborare constantă. Implicarea lor a fost esențială pentru dezvoltarea și continuitatea unui demers jurnalistic dedicat valorilor educației.

Adresăm, de asemenea, mulțumiri speciale întregii echipe redacționale, tuturor reporterilor, redactorilor, tehnoredactorilor, corectorilor, designerilor, fotografiilor și colaboratorilor permanenți, care, de-a lungul anilor, prin profesionalism, consecvență și pasiune, au transformat fiecare ediție într-un act de responsabilitate editorială. Munca lor, de multe ori discretă, stă la baza fiecărui număr publicat.

Numărul 1000 reprezintă un pilon important, dar și un nou început. Redacția va continua să rămână fidelă misiunii sale de informare corectă, echilibrată și relevantă, de susținere a dialogului educațional și de reflecție a transformărilor din domeniul educației. Vom înainta deci în continuare cu aceeași responsabilitate și aceeași pasiune pentru cuvântul scris.

Oxana PaRaȘciuc
redactor-șef

Prin temele abordate, am urmărit constant nu doar informarea, ci și promovarea valorilor educaționale, a performanței și a inițiativelor care dau sens și direcție comunității. Atingerea pragului de 1000 de numere nu ar fi fost posibilă fără implicarea unei comunități extinse de oameni dedicați.

Adresăm mulțumiri sincere autorilor de articole, celor care au contribuit cu analize, interviuri, reportaje și materiale editoriale de-a lungul timpului, oferind conținut relevant, documentat și valoros. Fiecare contribuție a curat identitatea și credibilitatea acestei publicații.

O recunoștință aparte revine cititorilor noștri, care au rămas fideli publicației de-a lungul anilor, oferindu-ne încredere, feedback și motivația de a continua. Interesul constant al comunității educaționale confirmă faptul că acest proiect editorial răspunde

Autorii de manuale școlare, instruiți pentru integrarea noilor educații în resursele didactice

Aproximativ 250 de autori de manuale școlare, reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării și ai editurilor, au participat, în perioada 2 - 4 iunie curent, la primul modul al programului național de formare destinat elaborării noii generații de manuale școlare. Instruirile sunt dedicate integrării noilor educații în conținuturile didactice și fac parte din procesul amplu de reformare a manualelor școlare.

Pe parcursul sesiunilor, participanții analizează modalități de valorificare a unor teme de actualitate, precum educația pentru sănătate și bunăstare, educația pentru pace, educația media, incluziunea și egalitatea de șanse, dezvoltarea durabilă, competențele digitale și inteligența artificială, educația financiară și antreprenorială, cetățenia globală și educația pentru valori. Programul reunește autori de manuale din toate ariile curriculare și obiectele școlare, de la învățământul primar până la disciplinele de profil din ciclurile gimnazial și liceal. Sesiunile sunt susținute de experți, cadre universitare și practicieni cu experiență în domeniile abordate, care prezintă exemple și instrumente pentru integrarea tematicilor transversale în viitoarele resurse educaționale. Potrivit Ministerului Educației și

Cercetării, formarea urmărește dezvoltarea unor manuale mai relevante pentru realitățile contemporane și mai bine adaptate nevoilor elevilor. Accentul este pus pe dezvoltarea gândirii critice, competențelor digitale, comportamentelor responsabile și valorilor democratice.

Activitatea este organizată în parteneriat cu UNICEF, cu sprijinul financiar al Parteneriatului Global pentru Educație. Programul face parte din reforma manualelor școlare lansată de MEC, care pre-

vede modernizarea conținuturilor, introducerea unui nou mecanism de evaluare axat în proporție de 90% pe criteriul calității, precum și extinderea utilizării manualelor digitale și interactive.

Noile manuale vor beneficia de un design modernizat, tipar color, imagini de înaltă calitate și o structură adaptată particularităților de vârstă ale elevilor. Totodată, pentru reducerea greutății ghiozdanelor, manualele cu un mare număr de pagini vor fi divizate în mai multe volume.

UNICEF: PANOURI INTERACTIVE ȘI CALCULATOARE PENTRU 140 DE ȘCOLI

Mai multe școli din țara noastră au beneficiat, în perioada 2022-2026, de soluții digitale oferite de UNICEF. Astfel, 140 de instituții au fost dotate cu 700 de panouri interactive și calculatoare, în cadrul programului „Inovații digitale ale sistemului educațional

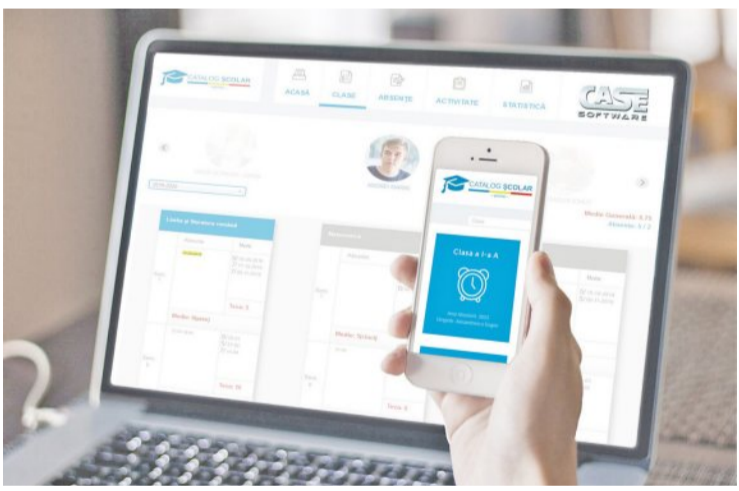
din Republica Moldova”. Inițiativa a fost implementată cu aportul financiar al Parteneriatului Global pentru Educație.

Investițiile respective au susținut transformarea digitală și incluzivă a educației, pentru ca fiecare copil să aibă acces la oportunități de învățare relevante, modernizate și conectate la lumea contemporană. Potrivit UNICEF, aceste alocații înseamnă lecții interactive, profesori mai bine sprijiniți și copii care pot învăța într-un mediu atractiv, incluziv și mai aproape de nevoile lor.

Este de menționat că pentru fiecare copil, educația digitală înseamnă mai multe șanse de a participa, învăța și a-și atinge potențialul. În Republica Moldova funcționează aproximativ 1200 de școli, majoritatea de treaptă gimnazială.

Tot mai multe școli din R. Moldova vor utiliza catalogul electronic

În anul de învățământ ce tocmai s-a încheiat, numărul școlilor care au utilizat catalogul electronic a fost în creștere cu 21% comparativ cu anul precedent de studii, atingând cifra de 733 de instituții. În același timp, a crescut cu 60% numărul părinților care folosesc catalogul electronic, fiind vorba de circa 120 000 de persoane.

Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME) include date despre evidența zilnică a reușitei și frecvenței școlare a elevilor (evaluări/note, comentarii, absențe), precum și temele predate la ore și cele de acasă, linkuri de conectare pentru lecțiile la distanță etc. Datele sunt disponibile pentru elevi, profesori și părinți, aceștia din urmă având acces în timp real la informații despre performanțele copiilor lor. Este de menționat că instituțiile

care utilizează acest sistem de mai bine de un an, au posibilitatea de a renunța complet la completarea catalogului tradițional, pe hârtie, în conformitate cu instrucțiunile oficiale. De asemenea, acele instituții ce încă nu implementează Catalogul electronic, pot solicita integrarea acestuia pentru următorul an de studii printr-o cerere oficială depusă la Ministerul Educației și Cercetării.

Festivalul Voluntarilor UPSC a celebrat implicarea și spiritul civic al studenților

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a găzduit, la 4 iunie curent, prima ediție a Festivalului Voluntarilor UPSC, un eveniment dedicat recunoașterii implicării studenților care, pe parcursul anului academic 2025-2026, au contribuit activ la dezvoltarea comunității universitare și la desfășurarea numeroaselor inițiative sociale și educaționale.

Organizat la inițiativa și cu susținerea rectoratului UPSC, festivalul a reprezentat o încununare a unui an marcat de solidaritate, responsabilitate și participare activă. În cadrul ceremoniei au fost premiați 80 de studenți voluntari de la cele opt facultăți ale Universității, tineri care s-au remarcat prin dedicare, spirit de echipă și implicare constantă în proiecte universitare și naționale. Evenimentul a evidențiat rolul impor-

tant pe care voluntariatul îl ocupă în formarea viitorilor specialiști. La UPSC, educația pentru voluntariat este parte integrantă a culturii instituționale, fiind promovată ca o modalitate de dezvoltare a responsabilității civice, empatiei și competențelor sociale necesare unei societăți moderne și incluzive. În semn de apreciere pentru contribuția adusă comunității academice, rectorul UPSC a înmănat diplome de merit voluntarilor, adre-

sându-le mulțumiri pentru energia, perseverența și disponibilitatea de a se implica în activități care aduc valoare Universității și societății.

Pe lângă momentele de recunoaștere oficială, participanții s-au bucurat și de o atmosferă festivă, care a oferit voluntarilor ocazia de a celebra reușitele comune, consolida relațiile de prietenie construite în cadrul proiectelor și a împărtăși experiențele acumulate pe parcursul anului. La finalul evenimentului, administrația Universității a transmis felicitări tuturor voluntarilor și și-a exprimat convingerea că acest Festival va deveni o tradiție anuală, menită să inspire noi generații de studenți să contribuie activ la schimbarea pozitivă a comunității din care fac parte.

Festivalul Copiilor UPSC 2026 a adus bucurie, creativitate și aventură pentru peste 80 de participanți

Campusul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău s-a transformat, pe 3 iunie 2026, într-un adevărat tărâm al copilăriei, găzduind cea de-a doua ediție a Festivalului Copiilor UPSC. Evenimentul, dedicat copiilor angajaților universității, a reunit peste 80 de participanți într-o atmosferă plină de culoare, energie și voie bună.

Conceput pentru a celebra copilăria prin joc, descoperire și creativitate, festivalul a oferit celor mici o gamă variată de activități educative și recreative. Muzica, surprizele dulci și personajele îndrăgite din povești au contribuit la crearea unui cadru festiv, în care copiii s-au bucurat de fiecare moment petrecut alături de prieteni și familie.

Pe parcursul zilei, participanții și-au explorat imaginația în cadrul atelierelor de origami, modelare a lutului, iar sesiunile de facepainting au adăugat și mai multă culoare și veselie evenimentului. Curiozitatea și spiritul de explorare au fost stimulate prin

experimente chimice spectaculoase, demonstrații cu ozoboți desfășurate în Clasa Viitorului și o expoziție captivantă de minerale.

Programul a inclus și activități sportive. Copiii au participat la provocări dinamice și au avut ocazia să își dezvolte abilitățile în cadrul unui masterclass de fotbal susținut de Academia Viitorului. Totodată, prin jocuri interactive și exerciții distractive, aceștia au făcut primii pași în descoperirea limbii engleze.

Festivalul Copiilor UPSC a demonstrat încă o dată că învățarea poate fi o experiență captivantă atunci când este combinată cu jocul și creativitatea. Evenimentul a oferit copiilor posibilitatea de a descoperi universul academic într-o manieră accesibilă și atractivă, consolidând în același timp spiritul comunității universitare și valorile familiale promovate de instituție.

Momentele speciale ale zilei au fost immortalizate de echipa de fotografi UPSC, care a surprins entuziasmul, emoțiile și zâmbetele sincere ale participanților, transformând fiecare clipă într-o amintire de neprețuit pentru copii și părinți.

Finalul festivalului a fost marcat de tradiționala competiție de tras otgonul dintre copii și părinți, o activitate care a stârnit numeroase aplauze și hohote de râs. Victoria a revenit, și de această dată, echipei celor mici, care și-au demonstrat spiritul de echipă și energia inepuizabilă.

În semn de apreciere pentru implicarea și entuziasmul lor, toți copiii au primit diplome de participare și rucsacuri personalizate cu sigla UPSC, pline cu materiale promoționale și surprize dulci. Astfel, participanții au plecat acasă cu amintiri frumoase și cu nerăbdarea de a reveni la următoarea ediție a Festivalului Copiilor UPSC.

Silvia PETROVICI: „Istoria nu înseamnă doar memorarea unor date și evenimente, ci înțelegerea modului în care cunoaștem trecutul”

De peste trei decenii, profesoara de istorie Silvia Petrovici îi învață pe elevi că trecutul nu înseamnă doar date și evenimente, ci lecții despre oameni, valori și responsabilitate. Fiind și director adjunct pentru instruire la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” din municipiul Chișinău, dumneai continuă să formeze generații de tineri pasionați de cunoaștere și gândire critică. Recent, munca ei a fost încununată de o nouă performanță: eleva sa, Victoria Rațoi, din clasa a XII-a, a obținut locul I la Olimpiada Republicană la Istoria Românilor și Universală. Despre pasiunea pentru istorie, educație, performanță, mentorat și lecțiile pe care trecutul ni le oferă pentru prezent și viitor discutăm în dialogul care urmează.

onală și personală. Privind în urmă, cred că cea mai mare satisfacție este faptul că, prin istorie și educație, am avut privilegiul de a contribui la formarea mai multor generații de tineri. Fiecare generație m-a învățat ceva nou, iar această călătorie profesională continuă să îmi ofere sens, inspirație și motivația de a merge mai departe.

- Organizați excursii la Agenția Națională a Arhivelor. Ce descoperă elevii dumneavoastră acolo și cum reacționează?

- Pasiunea mea pentru istorie s-a născut încă din anii de școală. Atunci când am început să studiez această disciplină, am descoperit o lume fascinantă de destine, idei și evenimente care explicau modul în care s-a construit societatea în care trăim astăzi. Am avut șansa să întâlnesc profesori excepționali la Telenești – Mihail Zglăvuță, Iulia Scaletchi și Zinaida Șpac – care au reușit să transforme lecțiile de istorie într-o adevărată aventură intelectuală. În același timp, anii mei de școală au coincis cu perioada Mișcării de Renaștere Națională, cu lupta pentru independență, afirmarea limbii române și redescoperirea identității noastre. Trăiam istoria

- Doamnă Petrovici, ce a însemnat pentru dumneavoastră această reușită olimpică, atât ca profesor, cât și ca mentor al unei tinere pasionate de istorie?

- Reprezintă o mare bucurie profesională și umană. Cred cu tărie că istoria este știința care ne învață să înțelegem cum este construită lumea, cât de complexă și fascinantă este evoluția societății umane. Elevii care descoperă valoarea istoriei și învață să o privească dincolo de date și evenimente sunt cei care vor putea contribui, la rândul lor, la construirea unei lumi mai bune și mai responsabile. Rezultatul obținut de această elevă excepțională, care s-a remarcat prin performanțe deosebite pe multiple dimensiuni, m-a bucurat enorm. Este, înainte de toate, rodul muncii sale perseverente, al numeroaselor lecturi istoriografice și al unei gândiri critice dezvoltate în timp. În calitate de profesor și mentor, satisfacția cea mai mare a fost să o însoțesc în procesul de descoperire a lumii fermecătoare a istoriei, să îi cultiv curiozitatea intelectuală și să îi ofer repere pentru a înțelege trecutul și prezentul cu discernământ. Această experiență reprezintă pentru mine una dintre cele mai frumoase confirmări ale sensului profesiei de dascăl.

- Ce rol joacă cercetarea și gândirea critică în pregătirea olimpicilor?

- Pentru un elev olimpic, cercetarea și gândirea critică au un rol esențial. Pregătirea pentru performanță nu se rezumă la memorarea unor informații, ci presupune explorarea aprofundată a literaturii istorice, a studiilor și revistelor de specialitate, precum și analiza critică a resurselor digitale și media. Elevii de astăzi au acces la un volum impresionant de informații, iar adevărata provocare este să învețe să selecteze sursele credibile, să compare perspective diferite și să formuleze propriile concluzii argumentate. În cazul olimpicilor, această abordare este cu atât mai importantă cu cât nivelul de pregătire depășește conținuturile prevăzute de programa școlară. Ei trebuie să înțeleagă procesele istorice în profunzime, să identifice relații de cauzalitate, să analizeze evenimentele din perspective multiple și să construiască argumente corecte din punct de vedere științific. Gândirea critică îi ajută să depășească simpla acumulare de cunoștințe și să transforme informația în înțelegere autentică.

- Cum ați descoperit pasiunea pentru istorie și ce v-a determinat să vă dedicați educației timp de peste 30 de ani?

nu doar din manuale, ci și în realitatea cotidiană. Aceste transformări au făcut ca istoria să capete pentru mine o semnificație profundă și au influențat alegerea Facultății de Istorie. Pedagogia a venit mai târziu, treptat. Nu pot spune că am ales-o într-o singură zi; mai degrabă, ea s-a construit pas cu pas, odată cu experiențele profesionale și umane. Și, sincer, nici nu am observat când au trecut peste 30 de ani de activitate. Nu a fost un drum simplu. Mi-am început cariera într-o perioadă dificilă, marcată de numeroase lipsuri: salarii întârziate, puține manuale, resurse didactice limitate și multe provocări specifice unei societăți aflate în tranziție.

Totuși, au existat și oportunități extraordinare de dezvoltare profesională. Un rol important l-a avut Centrul Educațional Pro Didactica și programele sale de formare, care mi-au oferit o altă perspectivă asupra școlii și educației. Acolo am descoperit că școala poate fi diferită, că procesul de predare poate fi interactiv, centrat pe elev, creativ și relevant pentru viața reală. Aceste experiențe m-au motivat să rămân în sistem, să continui să învăț și să caut permanent noi modalități de dezvoltare profesio-

- Agenția Națională a Arhivelor este o instituție deosebit de valoroasă pentru păstrarea și valorificarea memoriei istorice. Aici sunt conservate documente esențiale pentru cunoașterea trecutului nostru, iar cercetarea acestora permite o înțelegere obiectivă și argumentată a faptelor și proceselor istorice. Pentru istorici, arhivele reprezintă una dintre cele mai importante surse de documentare, oferind acces direct la mărturiile epocilor trecute. Un aspect fundamental este faptul că Agenția Națională a Arhivelor este deschisă cercetătorilor, profesorilor, elevilor și tuturor celor interesați de cunoașterea istoriei. Elevii liceului nostru au avut ocazia să viziteze Arhiva în mai multe rânduri, iar reacțiile lor au fost întotdeauna de admirație și curiozitate. Au fost impresionați de documentele originale, de modul în care acestea sunt conservate, dar și de bogatul patrimoniu documentar și cinematografic păstrat aici. Pentru mulți dintre ei, a fost prima întâlnire directă cu surse istorice autentice, iar această experiență i-a ajutat să înțeleagă că istoria nu se regăsește doar în manuale, ci și în documentele care păstrează memoria unor oameni, comunități și

epoci întregi. Astfel de vizite transformă istoria într-o experiență vie și autentică. Ele îi ajută pe elevi să dezvolte respect pentru patrimoniul documentar, să înțeleagă importanța surselor istorice și să privească trecutul cu mai mult interes, responsabilitate și spirit critic.

- Cum îi învățați pe elevi să lucreze cu surse istorice autentice?

- Prin analiza documentelor, fotografiilor, hărților, obiectelor de patrimoniu și mărturiilor istorice. Metodele sunt adaptate vârstei: la gimnaziu se pune accent pe observare și descriere, iar la liceu - pe analiză critică, compararea perspectivelor și evaluarea credibilității surselor. Astfel, elevii devin participanți activi la descoperirea și înțelegerea trecutului. Încerc să-i învăț că fiecare sursă istorică trebuie analizată critic: cine a creat-o, în ce context, cu ce scop și ce informații ne oferă. Istoria nu înseamnă doar memorarea unor date și evenimente, ci înțelegerea modului în care cunoaștem trecutul.

- Ce înseamnă pentru dumneavoastră un profesor de istorie bun în societatea noastră, într-un context în care există numeroase controverse și interpretări diferite ale trecutului?

- Cred că rolul unui profesor de istorie este astăzi mai important și mai complex decât oricând. Trăim într-o lume în care informația circulă rapid, iar trecutul este adesea interpretat diferit, utilizat în dezbateri publice sau chiar instrumentalizat în scopuri politice. În acest context, misiunea profesorului nu este să ofere răspunsuri definitive, ci să îi ajute pe elevi să înțeleagă complexitatea realității istorice și să gândească în mod critic. Un profesor bun nu se limitează la transmiterea unor informații, ci creează contexte autentice de învățare, care trezesc curiozitatea, provoacă

întrebări și cultivă interesul pentru cunoaștere. Școala este locul în care poate lua naștere pasiunea pentru istorie, unde elevii învață să cerceteze, să compare perspective și să caute argumente, nu doar să memoreze fapte.

În opinia mea, un profesor de istorie nu trebuie să impună elevilor ce să gândească, ci să îi învețe cum să gândească. El este un ghid care deschide drumuri spre cunoaștere, nu un arbitru care dictează adevăruri absolute. Respectând diversitatea opiniilor și complexitatea trecutului, profesorul îi ajută pe elevi să formuleze judecăți proprii, bazate pe dovezi și argumente. Pentru mine, un profesor bun de istorie este cel care îi motivează pe elevi să devină, înainte de toate, oameni. Există o scrisoare emoționantă, descoperită după cel de-al Doilea Război Mondial într-un lagăr de concentrare, în care un supraviețuitor îi îndemna pe profesori să nu formeze doar specialiști bine pregătiți, ci oameni capabili de empatie, responsabilitate și respect pentru viață. Mesajul acestei scrisori este extrem de actual. Cred că scopul istoriei nu este doar transmiterea de informații, ci formarea unor oameni responsabili, empatici și capabili să învețe din greșelile trecutului. Prin istorie, elevii dezvoltă gândirea critică, respectul pentru demnitatea umană și înțelegerea consecințelor intoleranței și manipulării.

- Din 2020 sunteți și director adjunct pentru instruire la Liceul „Ion Creangă”. Cum reușiți să îmbinați activitatea managerială cu cea didactică?

- Nu este întotdeauna ușor. Activitatea managerială și cea didactică presupun responsabilități diferite, iar cea mai mare provocare este gestionarea eficientă a timpului. De multe ori, sarcinile se suprapun, apar situații neprevăzute, iar ritmul de lucru este foarte intens. Cred însă că secretul constă în stabilirea clară a priorităților și organizarea eficientă a activităților. Încerc să acord atenția necesară atât responsabilităților manageriale, cât și procesului educațional, deoarece contactul direct cu elevii îmi oferă o perspectivă autentică asupra realităților și nevoilor din școală. În același timp, experiența didactică mă ajută să iau decizii manageriale mai bine ancorate în practica educațională. Consider că aceste două roluri nu se exclud, ci se completează reciproc. Deși menținerea unui asemenea echilibru este o provocare permanentă, satisfacțiile profesionale pe care le oferă ambele domenii fac ca efortul să se considere unul meritat.

(Continuare în pag.4)

Autograful de la „Monstrul sacru” – Teo Chiriac la 70 de ani

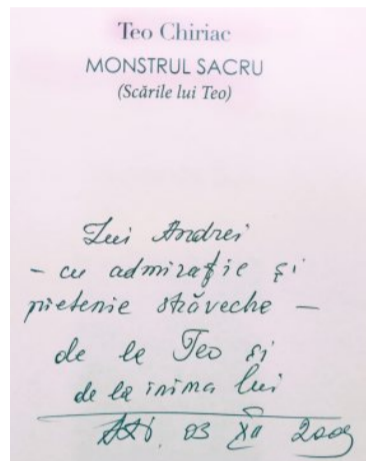
Teo Chiriac, poet, publicist, prozator, actualul președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, s-a născut pe 29.05.1956, la Coșernița Florești. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău (azi USM), Facultatea de Filologie, specializarea în jurnalism (1979). A activat ca redactor la Radiodifuziunea Națională, apoi a fost redactor-șef la editura Literatura Artistică și director artistic al Societății pe acțiuni „Mihaela”. A debutat în culegerea colectivă *Dintre sute de catarge* (1984). Prima sa carte, *Lucrare de control*, apare în 1987, fiind prefată de Grigore Vieru. Alte volume semnate de el sunt: *Salonul 33* (1989), *Critica irațiunii pure* (1996), *Monstrul sacru (Scările lui Teo)* (2009)... Este inclus cu poezie în mai multe antologii din țară și de peste hotare. S-a învrednicit de Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1996, 2010). Deține titlul onorific „Maestru al Literaturii” (2010).

Cu Teo Chiriac s-ar părea că am mai multe tangențe. Ne-am început activitatea amândoi la Radiodifuziunea Națională cam în aceeași perioadă, el în redacția muzicală, subsemnatul în redacția tineret. Apoi drumurile noastre s-au despărțit, el plecând să lucreze la editură. Deși și pe unul, și pe altul ne-a unit același univers al cărții, cuvântul scris și rostit. Prima lui carte a fost prefată de Grigore Vieru, precum și a mea la fel. Ne-am intersectat nu prea des, însă am avut ocazia să particip la unele lansări de carte, precum *Critica irațiunii pure*, *Monstrul sacru*, și recent la volumul lansat cu ocazia împlinirii a 70 de ani. Mă mândresc cu autograful care mi l-a acordat, ce-i drept, cu un

deceniu și ceva în urmă, care încă n-a fost valorificat pe deplin, adică mă refer la mesajul lui: „Lui Andrei – cu admirație și prietenie străveche – de la Teo și de la inima lui. Azi 3.XII.2009”. Acest mesaj a fost făcut cu avans, dar s-a pliat foarte bine pe un vers din poemul „Peripețiile creației”, inclus în volumul *Monstrul sacru*: „Pe cine încă nu am iubit?! Pe cine –filă cu filă – încă nu am citit?! Sufletul meu – flăcările peste comori – flutură-n vânt/ Pentru omul-biblioteca, pentru omul-carte, pentru omul-cuvânt”. Poezia lui Teo Chiriac este una aparte, cerebrală, și poate fi asimilată de un cititor elevat, cult: „Un meticulos al scenografiei ideatice și simbolice a poemului, cam în felul gospodăresc în care-și amenajează parabolele Nichita Danilov, cu similitudine, de altfel, incidente între gratuitate și metafizic” (Al. Cistelean).

Crezul artistic al poetului îl putem găsi în „scările lui Teo” pe care le putem asocia cu vămile cerului: „A căta oară/ Mor și reasc pe scară? (Pe scara unificatoare de polarități/ Pe treptele ei – situații-limită – unind jumătăți)/ Eu trebuie să urc/ Eu trebuie să urc/ Eu trebuie să urc pe scara cugetului spre Demiurg”. De fapt el poate fi considerat printre liderii postmoderniști ai generației șaptezeciste de la noi deja cu acte în regulă, fac aluzie la vârsta pe care a împlinit-o recent, dar și la evoluția lui în literatura română. Pentru exemplificare apelăm la opinia a doi critici, de pe ambele maluri de Prut:

„Teo Chiriac își propune să fie, cu nonșalanța auctorială postmodernă, un neo- și un non-kantian care conjugă „spaima ovoidală” cu „extazul rotund” în reflectarea unui cer înstelat cenușiu și a adevărului moral din el atât de ingenuu în comparație cu lumea irațională din afară, văzută în comedia ei grotescă, în „sensurile perisabile” ale sale” (Mihai Cimpoi).

Dar iată ce a afirmat tot pe coperta a patra a cărții *Critica irațiunii pure* criticul Alex. Ștefănescu de la Iași: „Teo Chiriac are o predilecție pentru abstracții. Chiar și termenii de o concretețe marcată se dematerializează, se purifică, rămân o simplă convenție, deoarece poetul îi așează în raporturi noi, cu o mobilitate de prestidigitator”.

Pentru a încerca să deslușim stilul acestui poet, este suficient să facem o trimitere la poemul „Vid matern: „Mama lucrurilor nu are legături directe cu viața/ mama lucrurilor nu are legături directe cu moartea/ viața și moartea ei depind de durata acestei scrieri”. Iată și opinia lui Cornel Moraru: „Spirit prin excelență cerebral și reflexiv, Teo Chiriac pătrunde fără sfii și false pudori în mașinaria intimă a imaginarului poetic, sesizând criza acestuia. Imagismul violent, ironia, scatologicul, dar și plăcerea speculației abstracte, de o

savoare specială, se subordonează unei ample vibrații metafizice”.

Din *Critica irațiunii pure* original și senzațional mi s-a părut poemul *Referințe critice*. Din câte cunoaștem la acest capitol, majoritatea scriitorilor se străduie să vină cu niște referințe critice pozitive, uneori chiar excesiv de elogi-oase, iar Teo Chiriac - surpriză - a selectat cele mai critice referințe la adresa sa, fără să indice sursa, adică de la cine le-a selectat. Iată doar câteva mostre de la începutul și finalul acestei creații: „Ăsta a băut sânge de inger”.../ „ăsta-i laureața noptilor de poezie din infern”/ „ăsta se visează mereu și mereu”. Sau tristihul intitulat „Argument” din aceeași carte: „P.S. Am scris totul despre nimic/ nimicul a scris totul despre mine/ unul dintre scribi l-a iubit pe Marele Alienat”. În acest context îmi amintesc de o fosta colegă de radio, care avea o rubrică „Arta de a nu face nimic”. În ce mă privește, nu sunt adeptul unei astfel de artă.

Voi încheia metafizic și filosofic parafrazând că fiecare pe limba lui se descoperă sau pe scrisul lui. Citez din poemul în proză *Sursele cunoașterii*: „nimeni nu auzea nimic, dar toți se gândeau la Logos/ fiecare se naștea din celălalt și celălalt murea în fiecare/, dar toți se gândeau la Logos și nimeni nu auzea nimic”. Să ne gândim la Logos și de azi înainte, și sperăm că cine a avut de auzit, a auzit, și cine a avut de gândit, a gândit. Cât gândim, atâta trăim. Îi urăm sănătate și inspirație sărbătoritului Teo Chiriac și cât mai multă limpezime și lumină din lumină.

Andrei ROMÂN

(Continuare din pag. 3)

- Sunteți Mentor Național pentru profesorii debutanți. Care sunt cele mai frecvente provocări cu care se confruntă aceștia?

- Ei se confruntă astăzi cu numeroase provocări, deoarece tranziția de la formarea universitară la realitatea școlii este una complexă. Deși dețin cunoștințe solide de specialitate, mulți descoperă că predarea înseamnă mult mai mult decât transmiterea informațiilor. Printre cele mai frecvente dificultăți se numără gestionarea clasei, adaptarea strategiilor didactice la nevoile diferite ale elevilor, evaluarea obiectivă a rezultatelor școlare și comunicarea eficientă cu părinții. De asemenea, provocatoare sunt gestionarea timpului, volumul mare de responsabilități și găsirea unui echilibru între viața profesională și cea personală. De aceea, profesorii debutanți au nevoie de sprijin, feedback constructiv și modele profesionale care să le ofere încredere și orientare. Un rol important îl are Institutul Național pentru Educație și Leadership, care,

Silvia PETROVICI: „Istoria nu înseamnă doar memorarea unor date și evenimente, ci înțelegerea modului în care cunoaștem trecutul”

prin Rețeaua Națională de Mentori, contribuie la formarea și integrarea profesională a tinerilor specialiști. Eu susțin mentorii instituționali și profesorii debutanți în procesul de inserție și dezvoltare profesională, iar atunci când beneficiază de îndrumare și de o comunitate care îi încurajează, tinerii profesori își valorifică mai bine potențialul și devin profesioniști valoroși pentru sistemul educațional.

- Afirmăți că „Formarea continuă este investiția cea mai valoroasă pe care o poți face în tine însuși, oferindu-ți puterea de a crește și de a te reinventa”. Cum a influențat acest concept parcursul dumneavoastră profesional?

- Dezvoltarea profesională autentică nu poate exista fără formare continuă. Educația este un domeniu aflat în permanentă schimbare, iar profesorii trebuie să răspundă unor provocări și nevoi mereu noi. Participarea la programe de formare, seminare și comunități profesionale mi-a oferit cunoștințe, competențe și perspective noi, ajutându-mă să-mi adaptez practicile didactice și să evoluez profesional. Pentru mine, formarea continuă înseamnă mai mult decât acumularea unor certificate; înseamnă reflecție, deschidere către învățare și dorința de a deveni mai bun. Cred că este una dintre cele mai valoroase investiții pe care le poate face un profesor, deoarece îi oferă capacitatea de a se adapta și de a răspunde eficient nevoilor elevilor.

- Ce lecții din trecut sunt esențiale pentru generația actuală?

- Nicolae Iorga afirma că „Istoria își bate joc de cei care nu o cunosc, repetându-se”; cred că acest mesaj este astăzi mai actual ca niciodată. În contextul internațional și regional pe care îl trăim, observăm cât de importante sunt cunoașterea trecutului și capacitatea de a înțelege cauzele și consecințele evenimentelor istorice. Una dintre cele mai semnificative lecții pe care ni le oferă istoria este valoarea păcii. Generațiile actuale trebuie să înțeleagă că pacea, libertatea și democrația nu sunt realități garantate pentru totdeauna, ci valori care trebuie protejate și cultivate permanent. Istoria secolului al XX-lea ne arată cât de mari pot fi costurile războaielor, intoleranței, extremismului și încălcării drepturilor omului. O altă lecție esențială este importanța gândirii critice. Într-o lume dominată de un volum imens de informații, oame-

ni trebuie să învețe să distingă faptele de manipulare, argumentele de propagandă și adevărul de dezinformare. Istoria ne demonstrează că societățile care renunță la spiritul critic devin vulnerabile în fața discursurilor radiale și a deciziilor greșite.

De asemenea, cred că tinerii trebuie să înțeleagă valoarea responsabilității individuale și colective. Fiecare generație are obligațiunea de a contribui la construirea unei societăți mai echitabile, mai democratice și mai umane. În cele din urmă, cea mai considerabilă lecție a istoriei este aceea că progresul unei societăți nu se măsoară doar prin realizări economice sau tehnologice, ci și prin capacitatea oamenilor de a manifesta respect, solidaritate, empatie și responsabilitate față de ceilalți. Istoria își îndeplinește adevărata misiune atunci când ne ajută să înțelegem trecutul, să interpretăm lucid prezentul și să construim cu înțelepciune viitorul.

- În final, vă rugăm să ne spuneți ce moștenire ați dori să lăsați în educația din Republica Moldova?

- Nu știu dacă este vorba despre o moștenire. Cred că fiecare profesor speră, la sfârșitul carierei, să lase în urmă mai mult decât lecții și note în catalog. Mi-ar plăcea să cred că elevii pe care i-am întâlnit au păstrat curiozitatea de a învăța, respectul pentru oameni și capacitatea de a privi critic lumea din jur. De asemenea, mă bucur de fiecare dată când văd colegi care continuă să învețe, să inoveze și să creadă în puterea educației. În ciuda dificultăților prin care trece uneori sistemul educațional și a tendinței de a judeca școala mai ales prin problemele sale, rămân convinsă că educația este una dintre cele mai importante investiții pe care le poate face o societate. De aceea, cred că fiecare profesor contribuie, prin munca sa zilnică, la schimbări care nu sunt întotdeauna vizibile imediat, dar care devin evidente în timp, prin oamenii pe care îi formează. Poate că aceasta este și cea mai frumoasă recompensă a profesiei noastre: să știm că am făcut parte din parcursul unor generații de tineri și că am încercat, împreună cu mulți alți colegi dedicați, să le oferim repere, cunoștințe și încredere în propriile forțe. Iar acest lucru îmi amintește mereu de cuvintele lui Nelson Mandela: „Educația este cea mai puternică armă pe care o poți folosi pentru a schimba lumea”.

A intervievat

Silvia ȚURCAN

Eduard TINTIUC: „Ne propunem să le oferim elevilor șansa de a deveni campioni, pe teren și în viață”

De un deceniu, Eduard Tintiuc se află la cârma Școlii Sportive din Ocnița, instituție care astăzi numără sute de elevi, având rezultate remarcabile la nivel național și internațional. Sub conducerea sa, instituția a devenit un exemplu de dezvoltare și performanță, cu săli renovate, proiecte noi și colaborări solide cu Federațiile naționale de Judo și de Fotbal, precum și cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv. De asemenea, elevii Școlii participă cu mult succes la competiții internaționale de cel mai înalt rang. Dincolo de toate acestea, Eduard Tintiuc rămâne un om al locului – născut în Clocușna, cu sufletul legat de fiecare copil care pășește pe tatami sau pe terenul de joc.

Iar la acest început de vară, satul Clocușna a găzduit a cincea ediție a turneului internațional de judo, consacrat copiilor, printre principalii organizatori numărându-se frații Eduard și Sergiu Tintiuc. De remarcat că Sergiu este campion mondial Masters la judo, vicepreședinte al Federației de Judo din R. Moldova, director al Agenției Teritoriale Olimpice și Sportive Ocnița, sponsor și organizator al mai multor competiții internaționale. Pe drept cuvânt, el contribuie la dezvoltarea noii generații de judocani și promovează valorile olimpice în întreaga țară.

Dacă e să revenim la turneu, în cadrul acestuia au concurat circa 270 de sportivi din România, Ucraina și R. Moldova. De cele mai multe medalii s-au învrednicit elevii ai Școlii Sportive Specializate din Ocnița, la concurs asistând judocanii Denis Vieru, medaliat cu bronz la Jocurile Olimpice de la Paris, 2024, și Mihail Latîșev, campion mondial printre juniori în 2022, participant la Olimpiada din capitala Franței.

În viziunea mea, cea mai importantă realizare a fraților Tintiuc este capacitatea de a transforma succesul personal într-un beneficiu real pentru oamenii din raion. Urmăresc de mai mulți ani cu câtă pasiune și generozitate ei reușesc să schimbe destine și să facă din Ocnița un loc din care se nasc campioni – nu doar în sport, ci și în viață.

Revenind la protagonistul interviului de mai jos, Eduard Tintiuc, vom menționa că dumnealui se concentrează exemplar pe crearea condițiilor necesare pentru ca sute de copii să aibă acces la antre-

namente, competiții și modele de urmat. La inițiativa și cu implicarea lui, Școala Sportivă din Ocnița a cunoscut un proces amplu de modernizare. Au fost deschise noi secții, s-a creat primul internat pentru tinerii fotbaliști din Regiunea Nord și s-a renovat infrastructura sportivă.

- **Domnule Eduard Tintiuc, cum ați descrie evoluția instituției activității careia o gestionați?**

- De când am preluat funcția de director, în 2016, mi-am

propus să transform Școala într-un centru modern, cu o infrastructură adecvată și condiții reale pentru performanță. Astăzi, Școala Sportivă din Ocnița este frecventată de 365 de copii, coordonați de 12 antrenori dedicați cu trup și suflet cauzei pe care o deservesc. Avem 8 filiale în satele din raion, astfel sportul devenind accesibil pentru mai mulți copii. Discipolii noștri practică judo, fotbal, volei, kickboxing, box, lupte greco-romane etc. Sălile sunt bine dotate, stadionul principal fiind renovat și modernizat, iar pentru fiecare

disciplină sportivă am asigurat echipamente și inventar nou. Am reușit să amenajăm ministadionul și terenul pentru volei și baschet. Scopul a fost mereu același – să le oferim copiilor condiții demne de performanță.

- **Care sunt cele mai populare și mai performante discipline din școală?**

- Fără îndoială, cele mai multe medalii au fost cucerite la judo, proba care a devenit cartea noastră de vizită. Avem tradiții puternice în acest sport, iar elevii noștri participă la competiții locale, republicane și internaționale. Totodată, mă bucur că și boxul a început să se dezvolte frumos. Este o disciplină recent introdusă, dar antrenorul, cu un simț pronunțat al responsabilității, a reușit rapid să o popularizeze. În 2024 am organizat, pentru prima dată, Turneul Internațional la Box „Cupa Președintelui”, un eveniment de amploare la care am obținut rezultate notabile și un feedback excelent din partea invitaților. De asemenea, avem reușite extraordinare la fotbal.

- **Școala Sportivă este cunoscută și pentru tradiția competițiilor internaționale de judo...**

- Da, de 10 ani consecutiv organizăm Turneul Internațional la Judo în memoria antrenorului Victor Slesari, o competiție care a devenit o frumoasă tradiție pentru orașul Ocnița. Totodată, în satul meu natal, Clocușna, am inițiat Turneul Internațional la Judo „Sergiu Tintiuc”, dedicat fratelui meu, campion mondial în categoria Masters. Aceste competiții nu doar cinstesc memoria și performanța, ci și inspiră tinerii să creadă în ei și în puterea sportului.

- **Care sunt partenerii principali ai Școlii Sportive și cât de importantă este colaborarea cu aceștia?**

- Avem o colaborare excelentă cu Consiliul Raional Ocnița, Direcția Învățământ, Primăria orașului, precum și cu Federația națională de Judo și Federația Moldovenească de Fotbal. De mare ajutor este și Comitetul Național Olimpic și Sportiv, alături de care am organizat activități educative pentru elevi, precum „Lecțiile Olimpice”, extrem de îndrăgite de copii. Tot cu sprijinul Comitetului am desfășurat seminare pentru antrenori, menite să perfecționeze metodele de pregătire și să consolideze comunitatea sportivă din raion. Datorită acestor parteneriate, am reușit să implementăm proiecte importante precum „Judo în școală” și „Fotbal în școli”, care se desfășoară în liceele din orașul Ocnița. Este o dovadă că atunci când instituțiile își unesc forțele, rezultatele nu întârzie să apară.

- **Ce planuri aveți pentru viitorul apropiat?**

- Vom continua modernizarea infrastructurii sportive, extinderea proiectelor în școli și consolidarea

relațiilor cu federațiile de profil. Totodată, ne dorim să dezvoltăm mai intens și ramura boxului, una de mare perspectivă. Scopul meu este ca fiecare copil din Ocnița să aibă șansa de a descoperi o pasiune, de a crește sănătos și de a visa la podiumul de premiere. Îmi doresc ca în anii următori să avem campioni mondiali care să reprezinte cu mândrie nu doar școala noastră, ci întreaga republică.

- **Un gând de încheiere?**

- Cred cu tărie că sportul schimbă vieți. În fiecare zi văd copii care vin cu entuziasm la antrenamente, care învață ce înseamnă munca, perseverența și prietenia adevărată. Acesta este cel mai mare câștig. Iar visul meu este simplu – să le ofer acestor copii șansa de a deveni campioni, pe teren și în viață.

A intervievat

Ludmila PODGURSCHII

Academia Olimpică din R. Moldova, reprezentată cu succes la un Seminar de la Olympia

Un important eveniment educațional, dedicat promovării Mișcării olimpice contemporane la nivel mondial, a avut loc în Grecia, patria olimpismului încă de pe vremea antichității. Cu această ocazie, Academia Olimpică din Republica Moldova a fost prezentă la cea de-a 19-a Sesiune Internațională pentru Delegații Academii Olimpice din diverse țări. Seminarul de la Olympia, Grecia, s-a desfășurat în perioada 18-23 mai a.c., reunind un număr record de delegați din partea Academii Olimpice și Comitetelor Olimpice Naționale. Astfel, Academia Olimpică Internațională a găzduit 140 de participanți din 100 de state.

Sesiunea a oferit o platformă importantă pentru reflecție și schimb de idei privind rolul educației olimpice în crearea unor medii sportive mai incluzive, responsabile și bazate pe valori. Prin intermediul prezentărilor, dezbaterilor în panel, atelierelor de lucru și activităților culturale, participanții au analizat subiecte-cheie, precum protecția sportivilor, integritatea, buna guvernare, leadershipul etic, incluziunea și respectarea drepturilor sportivilor.

Din partea Academiei Olimpice din R. Moldova, a fost delegat Eugen Draganov, care a participat activ la sesiune, făcându-se remarcat de organizatori într-o lumină cât se poate de pozitivă. Pentru prima dată, activitatea instituției moldovenești a fost inclusă în Jurnalul oficial al Academii Olimpice Internaționale. Alături de alte 24 de Academii Naționale prezente în această publicație recentă, forul de profil din țara noastră a fost reprezentat prin proiectul „Lecții Olimpice”.

Cor. UPP

Festivalul cu parfum de salcâm, în satul Tartaul, Cantemir

În penultima duminică de Florar, satul Tartaul a găzduit în acest an cea de-a VII-a ediție a Festivalului folcloric zonal, cu originalul generic „Parfum de salcâm”, care a întrunit colective artistice din raioanele Cantemir și Cahul. Acest eveniment cultural de anvergură s-a desfășurat sub parfumul dulce al salcânilor doldora de floare și al perpetuării tradițiilor, datinilor și obiceiurilor populare, care unesc suflete și generații.

În debutul evenimentului, primarul de Tartaul, Vasile Lupașco, a ținut să menționeze cu sinceritate: „Este un Festival al cântecului și dansului popular, al datinilor și obiceiurilor strămoșești, căruia ex-primarul Ion Necula i-a dat un generic original, cu o semnificație aparte – Parfum de salcâm, simbol al purității, al frumuseții sufletești. Prima ediție s-a desfășurat în luna mai 2012, la marginea pădurii dinspre Baimaclia, acolo unde înfloresc pălcuri dese de salcâmi, mirosul de parfum al cărora te îmbată în sensul frumos al cuvântului, ca ulterior să-l organizăm în Parcul satului. Ca să vezi minune: pe an ce trece, tot mai mulți săteni aleg să aibă pe lângă casă 1-2 salcâmi, care bucură ochiul și sufletul omului, fiind și o sursă sigură de nectar pentru albine”.

Festivalul reprezintă, în esență, mai mult decât un eveniment cultural; Parfumul florilor de salcâm ne răscălește amintirile frumoase și nevinovatei copilării, legate de casa părintească, satul natal, cu tradițiile și datinile lui nepieritoare, pe care avem datoria sfântă de a le păstra cu grijă, a nu ne uita rădăcinile, locul de unde am pornit în lumea mare. Or, așa cum mireasma florii de salcâm se răspândește până hăt departe, tot astfel tartaulenii duc mai departe melodiile, cultura noastră populară. Festivalul este, cu siguranță, o sărbătoare a tezaurului de aur al poporului, o simbioză a valorilor autentice – cântec, dans, port popular, întâlnire a talentelor tinere, a frumuseții spirituale ce ne definește ca neam și entități.

tate. O dată la doi ani, evenimentul adună nu doar colective de artă din zona de sud a țării, artiști talentați, iubitori de folclor, de tradiție și datină străbună, dar și oameni frumoși la suflet, la port, împătimiti de melosul popular al neamului românesc. Administrația publică locală, este conștientă de marea responsabilitate ce-i revine – cea de a păstra și promova creația populară, de a o transmite din generație în generație. Același îndemn patriotic le-a fost transmis participanților la Festival și la Muzeul de Istorie și Etnografie al satului, care are un arsenal bogat și variat de autentice relicve, comori inestimabile, mărturii ale trecutului localității, pentru ca toți cei care vizitează instituția să nu-și uite rădăcinile, să nu admită ca pe acestea să se așeze praful uitării.

Parohul bisericii din sat, cu Hramul Sf. Dumitru, părintele Ion, a binecuvântat Festivalul, urându-le tuturor participanților și spectatorilor un Doamne ajută! După tradiționala paradă pe traseul central al localității, de la Muzeul de Istorie și Etnografie spre Parcul central (cu popasuri la câteva fântâni din sat, unde iscusitele gospodine, învățătoare, profesoare, educatoare ș.a. le-au propus bucate gustoase tradiționale), colective participante – „Vădășitele” (s. Vadul-lui-Isac, Cahul, conducător artistic Emil Șeremet), „La Izvoare” (com. Țiganca, Mariana Țaruș), „Mărgăritare” (com. Lingura, Valeriu Volinschi), „Sălcioara” (com. Ciobalaccia, Valeriu Ichim), „În poiană, la izvor” (s. Cârpești, Larisa Argint), Studioul artistic „Brăuleț” (s. Dănceni, Ialoveni, Veronica Popescu-Pinzari), „Strămoșeasca” (s. Tartaul, Svetlana Popescu), dar și micuții fluierei tartauleni „Mugurașii”, care,

conform tradiției strămoșești au fost întâmpinați cu pâine și sare – s-au prins într-o Horă Mare, simbol al Unității, unde unicul grai acceptat, a ținut să menționeze moderatoarea Veronica Popescu-Pânzari, este cel al prieteniei: „Fie ca această întâlnire să ne aducă doar bucurie, har și inspirație, emoții frumoase, iar cântecul, dansul și voia bună să unească inimile tuturor celor prezenți”.

Primii pe scenă s-au urcat gazdele, membrii colectivului folcloric cu titlul model „Strămoșeasca” (conducător artistic Svetlana Popescu), care a bucurat publicul spectator cu un buchet de melodii populare alese. E și firesc, or, anume grație membrilor dinastiei Popescu, în satul lor de baștină, Tartaul, a fost lansat și a prins rădăcini adânci acest Festival etnofolcloric zonal, care întrunește o dată la doi ani colective din raioanele Cantemir, Leova, Cahul, Comrat ș.a. De ce Parfum de salcâm, vă veți întreba? Păi, păduri, pălcuri de salcâm cu ciorchini mirositori ca în satul nostru nu mai întâlnești nicăieri, afirmă, făloși, tartaulenii, care dintotdeauna s-au slăvit cu dansuri și turme de mioare, păscute de mocani cu fluier ce, se pare, cântă singure. De altfel, sufletul și inima dinastiei Popescu, instrumentistul Vladimir, este laureat al mai multor evenimente culturale din spațiul românesc de pe ambele maluri ale Prutului (Festivalul-concurs internațional de muzică populară „Pe marginea Dunării”, ediția a IV-a, Festivalul Folcloric Păstoresc Național, Giurgiu, România, Festivalul „Rapsozii Moldovei. Festivalul-concurs național al interpreților-instrumentiști „Lăutarii Moldovei”, Festivalul Național Folcloric „Ca la noi, la Sadaclia”, Festivalurile în memoria lăutarilor Filip Toderașcu,

Vasile Popușoi, al cântecului și dansului folcloric „De la neam la neam”, Festivalul folcloric „Joc și cântec de la Prut”, în memoria Trompetei de Aur a Moldovei, Valeriu Hanganu, și multe altele.

De altfel, Vladimir a excelat și cu alte ocazii, dovadă fiind și numeroase titluri, semne de grațitudine, inclusiv Diploma Ministerului Culturii, Diploma pentru păstrarea portului și a cântecului popular moldovenesc din partea MultiGrup București ș.a. Rădăcinile dinastiei Popescu sunt adânci, vigoase. Împătimiti de muzică, dans, de tot ce e frumos, descendenții acestei ramuri talentate, la baza căreia s-a aflat regretatul Ion, care s-a mândrit mereu cu feciorii săi: Ilie, ce nu se mai despărțea de acordeon, dar și de solz, frunză de salcâm; Ștefan și Gheorghe, care au îndrăgit trompeta; Dumitru, care a cântat la trombon și, alături de ei, Volodea, feciorul lui Ilie, neîntrecut la instrumentele aerofone – fluier, fluier-geamăn, caval, tilincă, ocarină, clarinet, saxofon ș.a., au înjghebat o orchestră, vestită departe de hotarele satului, ale raionului, țării, laureată a Festivalului al doilea republican „Tezaur”, bucurându-și sătenii cu atâtea sărbători ale cântecului și jocului popular. Tartaulenii în vârstă își amintesc bine ziua, când taraful familiei Popescu a cântat pentru prima dată în sat, ca mai apoi, nicio nuntă, cumetrie sau petrecere la armată să nu se mai desfășoare fără acești muzicanți de viță veche.

„Dacă ar fi să-l caracterizez printr-o singură frază pe distinsul lăutar Vladimir Popescu, mărturisesc primarul Lupașco, aș spune simplu că este un împătimit al cântecului și dansului popular, aceste perle scilicet ale tezaurului folcloric ce ne definesc și

ne mențin ca neam; acea neconținută melodie, ce se naște din bucurie și lacrimă, din necaz și alinare; acel zvâcnet etern al sufletului, care-și are început din izvorul neseecat al melosului popular, fratele de nădejde al omului simplu de la țară, care nu și-a uitat și nici nu și-a trădat rădăcinile, s-a mulțumit cu puținul ce i l-a dat Dumnezeu, el mângâindu-se mereu - la bine și la greu - cu dulceața cântecului strămoșesc, din care soarbe vigoarea dătătoare de viață, polenul și nectarul dragostei netrecătoare de datini și tradiții, de grai și neam, de sfânta vatră părintească, de casa bătrânească, acolo, unde, la gura sobei cu miros de pâine caldă scoasă din cuptor, spune Lucian Blaga, s-a născut veșnicia”.

Rând pe rând, în fața publicului spectator – săteni, oaspeți din satele megieșe, din orașul Cantemir ș.a. – au evoluat colectivele artistice, care s-au impus prin talent și originalitate, autenticitate, dăruire de sine, prezentând cu admirație și mândrie melodii populare, adevărate valori ale culturii noastre populare. De asemenea, au demonstrat cu prisosință că „Parfum de salcâm” este mai mult decât o denumire: este, cu bună seamă, un ghem de emoții, de tradiții, ba chiar o poveste spusă prin artă și suflet. Spectatorii au aplaudat îndelung evoluarea colectivelor folclorice, care, parcă le-ar fi transmis tuturor îndemnul sacru, cel de a avea grijă de datini, tradiții și obiceiuri, pe care avem datoria de a le transmite mai departe, generațiilor ce vin, astfel asigurând continuitatea neamului. Au cucerit, de asemenea, inimile spectatorilor tânărul interpret Serafim Dicusar, invitata specială a evenimentului Luciana Spînu, care au ridicat în picioare zeci de tineri și adulți, ce s-au prins într-o horă veselă... A fost o adevărată feerie folclorică, Festivalul constituind o sărbătoare de zile mari a cântecului și jocului popular, o frumoasă punte între generații, dovadă vie că tradițiile străbune continuă să unească oamenii prin cântec, joc și suflet românesc.

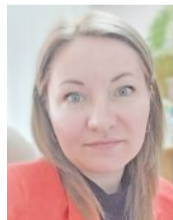
Ion DORU

Starea de bine în educația timpurie – de la echilibrul cadrului didactic la dezvoltarea armonioasă a copilului

În mediul educațional al preșcolărilor, fiecare zi este un maraton de energie, emoții și mult imprevizibil. În grupă trăim zilnic împreună cu copiii emoții care exprimă dorul de mamă, vedem turnuri de cuburi prăbușite, auzim întrebări inocente și avem parte de o dinamică care se schimbă la fiecare minut. Pentru copiii de 3, 4 sau 5 ani, tu nu ești doar un cadru didactic care le predă: ești sursă de inspirație, refugiu lor emoțional și modelul principal de comportament.

Adesea, din dorința de a le oferi totul, educatoarea își neglijează propriile nevoi fizice și psihice. Însă știința modernă arată un adevăr incontestabil: nu poți oferi predictibilitate, blândețe și siguranță dacă tu însuși în interior ești la pragul epuizării.

De ce este starea ta de bine atât de crucială pentru copiii din grupă?

Cristina LEU,
educatoare, grad didactic I,
IET nr.12 „Curbueu”, Orhei

Răspunsul se află în modul în care se dezvoltă creierul uman. Atunci când sunt mici, nu au sistemul nervos complet maturizat pentru a-și gestiona singuri marile emoții (furia, frustrarea, frica). Așa că ei se regleză prin intermediul adultului.

Neuropsihologul Daniel J. Siegel, în cartea sa „Creierul copilului”, explică cum neuronii-oglină din creierul copilului absorb și reflectă starea emoțională a adultului. Dacă educatorul intră în grupă tensionat, grăbit și epuizat, copiii vor capta

această anxietate invizibilă, devenind la rândul lor mai agitați.

Dacă pedagogul este calm, vocea fiind caldă, iar prezența relaxată, creierul copiilor primește semnalul că sunt în siguranță, iar nivelul lor de stres scade instantaneu. Concluzia este simplă: când investești timp în odihna ta, în pasiunile tale și în sănătatea ta mentală, investești corect în „bateria emoțională” a grupei tale.

Cum se traduce „investiția în tine însuși” în practica zilnică la grupă? Acest lucru nu înseamnă acțiuni grandioase sau costisitoare, ci micro-decizii zilnice care îți protejează energia. Iată cum se reflectă asemenea investiție în beneficiul copiilor:

Răbdarea extinsă prin autocompasiune

Persoanele care sunt blânde cu propriile greșeli, au o rezervă mult mai mare de toleranță față de ceilalți. Când îți permiți să fii imperfect, să greșești și să te ierți, vei privi micile

piese de lego împrăștiate pe covor sau refuzul unui copil de a dormi la prânz nu ca pe un atac personal, ci ca pe o simplă etapă de dezvoltare. Răbdarea ta crește direct proporțional cu blândețea pe care ți-o oferi.

Răspuns conștient în loc de reacție impulsivă

Când ești epuizat, acționezi din modul de supraviețuire. Atunci când investești în echilibrul tău (printr-un somn bun, limite clare între muncă și viața personală, momente de liniște), mărești acest spațiu. În loc să te agiți sau să devii frustrat atunci când grupa devine haotică, vei avea claritatea mentală de a coborî la nivelul

ochilor copiilor și de a ghida conflictul cu calm.

Creativitate și bucurie autentică

Copiii mici au un detector special pentru autoidentificare. Ei simt când un zâmbet este mecanic și când este izvorât dintr-o bucurie reală. Un educator care își permite să se joace în timpul liber, să picteze, să asculte muzică sau să se plimbe în natură va aduce acea scânteie de creativitate și în planificarea activităților de la grupă. Jocurile voastre vor deveni mult mai vii, iar poveștile mai captivante...

Copiii din grupă nu au nevoie de un educator perfect, care este extenuat și distant. Ei au nevoie de unul fericit, prezent, viu și zâmbitor. Grijă de sine este prima ta datorie profesională. Ai grijă de tine, pentru ca ei să crească frumos sub aripa ta!

Eu, Chirică Șchiopul și Bunica

A ieșit de sub tipar o nouă carte a lui Ion Iachim, un microroman despre copii și pentru copii – „Eu, Chirică Șchiopul și Bunica”. Publicăm în numărul de astăzi câteva fragmente din acest volum:

31 August

Azi doctorul Zmulge-Dinți ne-a verificat pe toți copiii și ne-a înlăturat dinții bolnavi și pe cei de lapte. Așa trebuie. Zicea el: „Măi copii, nu vă temeți. Am să vă scot un dinte și în locul lui au să vă crească doi. Ca la rechini!”. Lui Zăbală „i-a mers” cel mai mult – stomatologul i-a scos doi colți și zăludul umbla pe coridor cu două bucăți de vată ieșite din gură, ca doi colți de mistreț. L-au cumințit, punându-l să stea culcat în salon. Mie doctorul mi-a scos un singur dinte. Nu m-a durut defel, cu toate că înainte de a intra la Zmulge-Dinți în cabinet, mă cam treceau fiorii. Acasă, la Sadova, bunica mi-a scos câțiva dinți cu o ață de mosorel. Lega dințele și... haț! El ieșea, iar ea mă puneă să-mi clătesc gura cu apă sărată. După un timp se ivea altul. Dar nicidcum doi... ca la rechini.

În spital ne-au pus să stăm cuminți în paturile noastre. E cald. Tușa Mărioara, infirmiera, a adus un ventilator cu picior, ce zumzăie ca o sută de țânțari. Numai noaptea, când geamurile sunt deschise, vine de afară o răcoare dulce. Mi-i somn, dar nu adorm. Visez cu ochii deschiși. La satul meu Sadova, unde, zicea bunica, literele latine au intrat în sat mai înainte de a fi recunoscute de parlamentul de la Chișinău. Eu pe atunci nu eram.

Nici nu-mi închipui că pentru niște litere a trebuit să se dea o luptă crâncenă, vorbele bunicii. Spune ea că atunci aveau în sat o primărie vitează, foc nu alta. O cheamă Eugenia Topuz. Dânsa i-a îndemnat pe toți oamenii din sat să meargă la cimitir și să cioplească în crucile de piatră sau să scrie pe cele de fier numele și prenumele răposaților cu grafie latină. Astfel morții din localitatea noastră primii au trecut la *crinii latinești*, cum a numit acest scris un mare poet. După aceea, când pe 31 august a fost aprobată legea grafiei noastre, bunica și alte femei din sat au copt multe plăcinte și s-a bucurat toată lumea.

Astăzi e 31 august.

Vizitatori

Din când în când la spitalul oncologic vin și vizitatori: rude, prieteni. Nu se rețin mult. Se vede că se tem de boala noastră.

Ieri a venit și mama Crenguței, doamna Aida Mocarevici. O femeie cu chipul îngălbenit, dar acoperit din belșugul cu vopsele, parcă date cu bidineaua. Obrajii roșii, sprâncenele negre-negre, seamănă cu moartea.

Doamna Aida s-a arătat supărată și chiră s-a răstit la doctorul Silviu Bradu: „Domnule medic, aceasta nu-i acolo o boală benignă, ci cancer de sânge. Cancer!”. De parcă doctorul nostru nu știa de ce zace fiică-sa Antonina. A plecat degrabă. Furi-oasă. Doar tocurile pantofilor ei s-au auzit în pas ofițeresc în lungul coridorului.

Ceva mai înainte l-a vizitat pe Petrică Mogâldea un domn, poate un frate mai mare sau poate tată-său. I-a adus o pereche de încălțăminte, firma *Puma*. Zăbală zice că-i din piele

de cangur! Atunci de ce se numește *Puma*, și nu *Cangur*? Zăbală nu prea a reușit să se laude cu *Puma* lui, mai ales cu șireturile lungi și roșii, care erau mai ceva ca încălțăminte propriu-zisă. Fiindcă în spital se umblă doar în ciupici moi de casă. Așa că a ascuns „animalul” său sub pat.

Și la mine vine, rar, bunica. Nu prea are cu cine lăsa cele câteva găini și găște. Ține și câteva pichiri frumoase cu penetul lor pestriț. Dacă se înmulțesc, le dăruiește vecinilor, prietenilor. Arar taie vreo una. Bunica, spre deosebire de gospodăria din sat, nu ține porci. Am citit că femeile papușilor, adică papușele – vă închipuiți? – alăptează purceii nou-născuți! Dacă-s papușe...

Mi-aduce dulceață de trandafir, de măceșe, de prune. Și numaidecât zeamă de găină de casă. După ce pleacă bunica, făcându-și cruce și spunând abia șoptit: „Sfântă fecioară, miluiește-ne pre noi!”, măncăm zeama cu Flămânzilă. El, deși îi cam lacom, îmi lasă carnea mie.

Bunica îmi zice: „Chiruță, dragul meu, rabdă că o să te faci bine. Mă rog la Dumnezeu, o să te însănătoșești”. „Și piciorul șchiop o să-l lecuiască Dumnezeu?”. A căzut pe gânduri. Apoi mi-a spus un fel de poveste. Cică, o babă aducea apă de la o fântână de departe. Căra căldările cu coromăslă pusă pe după gât, pe umere. O căldare era veche, cam crăpată și curgea apa din ea. Cealaltă căldare era bună, nespărată. Căldării sparte i s-a făcut rușine și îi zice bătrânei: „Îmi pare rău: plesnitura mea face să curgă apă”. Cealaltă căldare sare cu gura: „Eu sunt mai bună!”. Bătrâna zice găleții stricute: „Pe partea ta am semănat seminte de flori, căci am știut defectul tău. Acum pe locul unde am mers cu tine crește o cărare de flori”.

„Chiruță, dragul bunicii, trebuie să-i acceptăm pe oameni așa cum i-a dat Dumnezeu, căci chiar și neajunsurile îi pun pe oameni în valoare... Pricepi?”

Am îmbrățișat-o pe bunica. Și am lăcrimat. De necaz, de fericire?

Gorgona

Când m-au primit în spital, domnul Bradu a poruncit unei femei: „Tuns scurt! La scară zero!”. Femeia, o roșcată respingătoare, m-a dus într-o mică sală și m-a tuns chilug. A doua zi am văzut-o pe Antonina Mocarevici cu păr lung și frumos. Îl căutam pe doctor să-l întreb: „Dar pe ea de ce n-o tundeți zero?”. Bine că nu l-am găsit și nu l-am întrebat, căci peste scurt timp Crenguței i-a căzut tot părul. Și avea un *bretón!*. Așa îi spunea ea părului lăsat pe frunte și tăiat în linie dreaptă.

Parcă mă doare capul tuns... Netuns, cum eram eu mai înainte, nu mă durea.

Dar pe roșcata aceea rea eu am poreclit-o în gândul meu Gorgona, căci are mițele zburlite ca niște șerpi în loc de păr. O cheamă Aksana Iudovna. Mi-am amintit cum îmi povestea bunica despre biblicul Absalom, care era foarte bogat în păr (rân-

jesc dureros: cum i-ar sta în salo-nul nostru, tuns brebenel?), dar cam sărac la minte (tot voia să-l ucidă pe tat-su, David) și m-am liniștit în ce privește „frizura” mea... După ce ne tunde sau ne taie unghiile, Gorgona scoate o mulțime de băsmăluțe ca în cartea lui Charles Dickens *Aventurile lui Oliver Twist*, care nu mi-a plăcut. Băsmăluțele Gorgonei sunt frumoase, din pânză de bumbac sau de in, după cum cred eu. Are multe: mari, mici, albe, colorate, parfumate cu diferite parfumuri. Își spală bine mâinile, apoi le șterge cu sumedenia de batiste. Le duce mereu la nas. Deși lucrează într-un spital de canceroși, nu știe că această boală nu se transmite. Femeile, nu toate, se cam tem de boala de rac. De aceea vin și ne fac lecții mai ales bărbați. În școala din Sadova erau vreo câțiva bărbați, să-i numeri pe degete, dar

femei berechet. Chiar și educația fizică ne-o preda o doamnă, Taisia Ungureanu. Ce-i drept, eu nu alergam și nici nu jucam volei, dar mă antrenam la șah.

Vreau acasă!

Îeșim uneori și pe afară. Acum e mijloc de martie. Nu departe de spital este un iaz mic, cărui medicii îi zic Lacul Lebedelor. Pe el plutesc și vara, și iarna câteva lebede grațioase. S-au obișnuit cu frigurile din oraș, găsesc mâncare dăruiată de orașeni. Mi-i necaz pe ele. Aceste frumoase păsări și-au pierdut instinctul migrator și nu mai doresc să zboare în țările calde. Au devenit păsări sedentare. Eu, deși stau de mult timp în spital, nu mă pot deprinde cu el...

Vreau acasă!

Săptămâna trecută bunica a fost pe la mine și mi-a spus: capra noastră Măniuța a făcut doi iezi! Sunt drăgălași și tare zburdalnici. Parcă-i văd fluturând din codițe, zburdând pe imașul cu flori de păpădie. Cu fruntea floareană, cu cornițe ca niște muguri. Vor fi având și cerceluși? Am s-o întreb pe bunica atunci când va mai veni la mine. Vreau acasă să mă joc cu ieduții mei. Când eram mititel de tot, mă miram: cum de ieduții se nasc cu papucei, crezând numaidecât: copitele sunt papucii lor.

În cuibul de pe stâlpu de telegraf de lângă casa bunicii s-au întors costocării. Acum repară cuibul și bunica e bucurată. Degrabă în cuib vor apărea pui de costocărc și berzele vor clămpăni fudule ceva în limba lor. Vreau acasă!

Bunica mi-a spus că încă nu se poate, de parcă eu n-aș ști. Și mi-a zis să mă rog lui Dumnezeu cu *duhul*, adică cu tot ce am în mine, nu doar cu buzele, și atunci El are să mă ajute. Mă rog. Și vreau acasă!

Mi-a zis bunica vorbe frumoase despre primăvara care a început. Zicea ea: când iese urzică, se lasă

din brâu furca. Adică femeile lasă pentru iarna viitoare torsul și încep să muncească în câmp.

Bunica mi-a adus și o pâine de care numai ea știe să coacă. Aceasta din spital e bună, albă, dar nu știu de ce, parcă-i seacă. Mănânci o felie de pâine și nu mai dorești. Pâinea bunicii, coaptă cu botcală din făină de păpușoi, iese frumoasă ca aurul și are un gust și o miroznă deosebită. Am să-i dau și lui Flămânzilă, și lui Zăbală, și lui Bunghișor să guste din ea. Și Crenguței, dacă va vrea... Și nu o felie, ci o hrincă întregă ca să-i prindă gustul. În spital, pâinea o mănânci cu felia, acasă, la bunica, o îmbrucam numai și numai cu hrinca.

Sau de Paște, dacă vom mai fi și eu, și prietenii mei pe aici, am să le dau să guste cele mai bune bucate făcute de bunica: cighir și drob, coapte în cuptor...

Vreau acasă!

Să-mi văd satul cu hârtoape, cu ponoare, cu poiene și flori pe costișele lui. Cu hudicioare înguste, acoperite de crengi de dud... N-am nici mamă, nici tată. Și Dumnezeu mi-a dat-o pe bunica, pentru ea mă rog cu tot duhul căci o iubesc mult-mult... Și mi-i trist s-o aud îngânând: Cine are noroc are/ Pune piatră și răsare./ Eu pun floare busuioc/ Și nu răsare deloc...

Vreau acasă!

M-am visat sultan cu șase tuiuri

Stau și analizez, la rece, cum zic cei mari. Mai întâi am văzut o colibă mare și în fața ei ardea o ciotcă cât o roată de tractor *Belarus*. Ciotca scotea un fum gros și înecăcios. Apoi au apărut stăpânii colibe și ai ciotcăi. Aceștia erau doi ciobani. Pe unul îl chema Afanasie, iar pe altul Chiril, ca și pe mine. Ei țineau într-un lanț, gros cât mâinile lor, Ciuma. Și ea era ca o cățea neagră cu mai multe capete. Afanasie și Chiril trebuiau s-o afume toată noaptea, cât ardea ciotca, ca Ciuma să moară. Nu știu dacă au ținut-o toată noaptea, dar știu că visul cu Ciuma vine din povestirea bunicii cu hlanțugul și cu cei doi sfinți. Și mai știu că în Evul Mediu oamenii credeau că epidemia de ciumă se transmite prin aer, pe când vinovații de boală erau puricii din blana șobolanilor.

După care am văzut ceva neclar cu un măr dăruiat de o zeiță rea, pe care era scris: „cei mai frumoase”. Mărul i-a fost dat Afroditei de către Paris. Ce s-a întâmplat mai departe, nu-mi amintesc. Pare-mi-se că Paris a furat-o pe frumoasa Elena, așa cum furi o păpușă mare, un manechin dintr-un magazin din Chișinău.

Și iarăși au apărut în visul meu niște greci. Unul era hătrul Odiseu. Altul – monstrul Polifem, un ciclop cu un singur ochi în frunte, pe care Odiseu și tovarășii săi l-au strivit cu un țărșu ascuțit. Ciclopul îi mânca pe prietenii lui Odiseu, cum mănâncă răsărită. Pentru că acești tovarășii ai lui Odiseu erau buni la gust.

A fost o învălmășeală de visuri: cu greci, cu turci și cu Ștefan cel Mare. Mă vedeam printre oștenii măritului voievod, învingând turci-meia lui Molcocioglu în lupta de la Catlabuga.

În alt vis se făcea că eram floare. Dar nu una obișnuită, ci o plantă carnivora! Aveam o pâlne uriașă, care mirosea dulce, atrăgător. Și în floarea-pâlne intrau fel de fel de vietăți: albine, broscuțe, păsări, care nu mai ieșeau din mine. Le sugream sângele roșu. Și nu mă mai săturam. A fost un coșmar...

Doamne! Și iar m-am visat pe mine. De aceasta dată eram un sultan turcesc, Mehmet al nu știu cătulea. Și aveam șase tuiuri! Șase cozi albe de cal împletite frumos, în trei, precum gățele Crenguței înainte de a-i cădea părul, fluturau în jurul tronului meu! Eram voinic și falnic ca și Hercule! Și voiam să mă înșor cu Crenguța. Dar aveam de împlinit trei porunci, date de un rege (egiptean, grec?). Pe două dintre ele nu le țin minte, iar pe una, da. Trebuia să adun un ulcior cu rouă neatinsă! Vă închipuiți?! Și așa fi adunat, dacă nu m-aș fi trezit...

Petru Șchiopu cel faimos

Știți de-acum că în școlita din spital ne predau sau, mai bine zis, ne spun povești mai mulți profesori bărbați. Fiindcă la lecții vin elevi de diferite vârste (bunăoară Zăbală e mai mare decât mine cu vreo doi-trei ani), profesorii ne predau materia pentru clase diferite. Cel mai frumos ne spune povești domnul Traian Vladimirescu. Aici, în spital, el e unicul care nu l-a înlocuit pe alt profesor de când m-au internat și pe mine. Unii băieți spun că el predă istoria aici de când hăul și părul. Este foarte interesant să-l ascuți și să-l privești. Ba e domol, ba se avântă și dă din mâini ca o pasăre ce vrea să se ridice în înaltul cerului.

Astăzi parcă s-ar fi răfuit cu Petru întâi și cu Dimitrie Cantemir. Ne vorbea despre un tratat încheiat la Luțk, care stipula că moscalii nu aveau dreptul nici să se însoare în Moldova și nici să cumpere aici moșii. După care Domnul Vladimirescu s-a înfuriat și a zis: „Dar moscalii n-au cumpărat moșiile! Ivanii le-au luat pe degeaba!”. Cred că se referea la rușii ce-au venit pe plaiurile noastre mai târziu. La altă lecție ne-a vorbit, cam cu jumătate de gură, despre Mircea cel Bătrân, domn vestit, și despre urmașii lui, care au fost... Vlad Dracul și vestitul Vlad Țepeș! Iar Mircea, spunea el, și-a ucis fratele, luându-i domnia. „În scopuri nobile, pentru centralizarea puterii de stat”. Dar a uitat sau n-a dorit să ne spună cum se numea fratele Bătrânului, care era și unchiul Dracului. Ne-a spus, în schimb, că Vlad Dracul a avut un fiu, pus de Ștefan cel Mare domnitor în Țara Românească și care se numea Vlad Călugărul! Un călugăr ieșit dintr-un dracl! Acest domnitor (Călugărul) s-a aliat mai târziu cu turcii și, pe când bravul nostru domn se afla în Polonia, a prădat și a ars Moldova lui Ștefan. Se vede că tot zăcea dracul în el, deși se numea Călugărul.

Mie îmi place mult domnul Traian Vladimirescu. Ne vorbește despre figuri mărețe de domnitori și împărați. Am îndrăznit și l-am întrebat:

– Da Petru Șchiopu cel faimos ce-a făcut?

El a zâmbit milostiv, de parcă îmi dădea un ou de Paște, și mi-a spus:

– Petru Vodă a fost pus domnitor de sultanul turc Selim cel-Bețiv, căci promisesse sultanului un tribut în doborât și cronicarul Grigore Ureche îl preamărește că era „matcă fără ac”, deoarece asculta de boieri. N-a fost defel faimos.

Am înghițit gălușca. Tăcere nesuferită. Am vrut să mă laud cu un domn șchiop și când colo... Noroc de Zăbală! El l-a întrebat pe profesor:

– Da ce este istoria?

Domnul Vladimirescu a stat oleacă mai mult pe gânduri, de parcă nu știa cum să-i răspundă elevului Petrică Mogâldea, apoi ne-a spus tuturor foarte serios:

– Istoria este dragostea de trecut.

Medalie de aur pentru proiectul transfrontalier CBOL la Euroinvent 2026

Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, în parteneriat cu Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” din Galați, marchează o realizare deosebită în cadrul proiectului CBOL – Online Cross-Border University Library for Equitable Access to High-Quality Educational Services (ROMD 00388), implementat prin Programul Interreg Next România - Republica Moldova 2021-2027. Proiectul CBOL a fost distins cu medalia de aur în cadrul celei de-a XVIII-a ediții a Euroinvent – European Exhibition of Creativity and Innovation, desfășurată în perioada 28-30 mai a.c. la Iași, România.

rea colaborării dintre cele două universități și evidențiază rolul bibliotecilor universitare în susținerea transformării digitale, accesului deschis la cunoaștere și dezvoltării unor servicii moderne orientate spre nevoile comunității academice. Prin activitățile sale, proiectul CBOL contribuie la consolidarea relațiilor de cooperare dintre România și R. Moldova, creând un spațiu educațional comun bazat pe inovare, incluziune și schimb de cunoștințe.

Euroinvent este una dintre cele mai importante manifestări europene dedicate creativității, inovării și cercetării, reunind anual universități, institute de cercetare, inventatori și organizații din numeroase țări. Expoziția dată este cea mai mare prezentare în domeniu din Europa de Est.

Ecaterina SCHERLET,
director, Biblioteca Științifică a UPSC

Distincția reprezintă o recunoaștere internațională a impactului și relevanței inițiativei dedicate dezvoltării unei biblioteci universitare digitale transfrontaliere și facilitării accesului echitabil la resurse educaționale și științifice de înaltă calitate. Totodată, echipa proiectului a fost recompensată cu Certificate of Excellence, acordat

de Centrul de Transfer Tehnologic al Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, România, pentru contribuția adusă modernizării serviciilor educaționale și promovării cooperării academice dintre instituțiile partenere. Premiile obținute confirmă valoarea

Summer school „Orizont”, 2026 – învățare prin joc și explorare

Un program educațional, intitulat Summer school „Orizont”, s-a desfășurat în perioada 2-12 iunie curent la Liceul „Orizont” din Bălți. Evenimentul a oferit elevilor o oportunitate minunată de a îmbina învățarea cu activități recreative și sportive.

Pe lângă jocurile și competițiile sportive, învățăceii au participat la activități de matematică, chimie, geografie, limbile engleză, germană și română. În cadrul acestor îndelunguri, copiii au explorat lumea științei prin jocuri și activități interactive, precum „Căutarea comorilor”, „Orientarea în spațiu”, „Studierea steagurilor”, „Laboratorul științelor”, „Lumea cifrelor și a culorilor”.

Prin aceste experiențe, elevii și-au dezvoltat curiozitatea, gândirea logică,

spiritul de observație și capacitatea de colaborare. Activitățile au demonstrat că învățarea poate fi atractivă și captivantă atunci când este bazată pe explorare, cercetare și descoperire. De spus că Școala de Vară „Orizont”, 2026, a creat un mediu educațional stimulant, în care fiecare copil a avut posibilitatea să învețe, să experimenteze și să se dezvolte într-un mod plăcut și creativ.

Olga TCACIUC,
Alexandru COCETOV,
IPÎ LT „Orizont”, Bălți

KID'S EXPO, cu picturi tematice pe asfalt create de copii

Sub genericul „Pictăm viitorul Moldovei” s-a desfășurat ediția din acest an a Expoziției KID'S EXPO, organizată în perioada 29 mai - 1 iunie. Evenimentul a avut loc la Centrul Internațional Moldexpo din Chișinău, începând cu realizarea celei mai mari picturi pe asfalt din Moldova, creată de copii. Timp de patru zile, micii participanți au transformat o hartă uriașă a republicii într-o operă colectivă plină de culoare și imaginație.

Inițiativa a fost dedicată creativității și implicării copiilor în conturarea simbolică a viitorului țării. Conceptul artistic a avut la bază conturul hărții Republicii Moldova, completat cu desene, culori și mesaje inspirate din viziuni ale copiilor despre viitorul comunităților, educației și naturii.

KID'S EXPO a inclus activități interactive, masterclassuri, produse pentru copii, centre educaționale, surprize și programe de divertisment pentru întreaga familie. Iar vizitatorii au avut fericita ocazie să descopere jucării și cărți pentru copii, haine și încălțăminte, dulciuri și produse

pentru cei mici, zone de activități și îndelunguri distractive.

Evenimentul și-a propus să transforme spațiul public într-o platformă de expresie liberă și colaborare, fiecare participant aducându-și aportul la o imagine comună a Moldovei de mâine, văzută prin prisma optimismului și speranței. Activitatea a reunit copii, părinți, volun-

tari și personalități de creație. Cu toții au avut astfel prilejul de a contribui la crearea unei lucrări colective impresionante, care simbolizează unitatea și potențialul noii generații. Iar copiii care au participat la procesul artistic s-au bucurat de cadouri oferite din partea partenerilor evenimentului.

Cor. Upp

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2
E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com
Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 3155.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF ▶ Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL ▶ Iulian Bogatu
REPORTER ▶ Silvia Țurcan
CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea
MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741
„Moldpresa Grup” SRL
Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>